

افزایش ۲۵ درصدی قیمت تجهیزات سرمایشی

پنکه جای کولر را گرفت!

شروین اشیدری: تابستان دیگر فقط فصل گرما نیست؛ فصلی است که شکاف میان درآمد خانوار و هزینه‌های زندگی را بیش از هر زمان دیگری آشکار می‌کند. در سال‌هایی نه‌چندان دور، خرید یک کولر آبی یا گازی برای بسیاری از خانواده‌ها تصمیمی معمولی بود؛ وسیله‌ای که با آغاز فصل گرما تهیه می‌شد و تا سال‌ها نیاز خانواده را برطرف می‌کرد. اما امروز همین کالای مصرفی، به یکی از سنگین‌ترین خریدهای خانوار تبدیل شده است؛ خریدی که بسیاری از خانواده‌ها آن را به تعویق می‌اندازند یا به کلی از آن صرف‌نظر می‌کنند.

در ظاهر، بازار سیستم‌های سرمایشی مانند سال‌های گذشته فعال است؛ ویتربین فروشگاه‌ها پر از مدل‌های متنوع داخلی و خارجی است، فروشندگان همچنان تبلیغ می‌کنند و شرکت‌ها محصولات جدید معرفی می‌کنند. اما پشت این ظاهر، واقعیتی متفاوت جریان دارد. کاهش قدرت خرید، افزایش هزینه‌های تولید، رشد قیمت مواد اولیه، نوسان نرخ ارز، هزینه‌های حمل‌ونقل و محدودیت‌های واردات، بازاری را شکل داده که در آن فروشنده، تولیدکننده و مصرف‌کننده همگی با نوعی بلاتکلیفی روبه‌رو هستند.

در چنین شرایطی، بازار تهویه مطبوع تنها بازتابی از وضعیت صنعت نیست؛ بلکه تصویری کوچک از اقتصاد ایران است؛ اقتصادی که در آن حتی کالاهای ضروری نیز به تدریج از سبد خرید بخش قابل توجهی از جامعه خارج می‌شوند.

از کالای مصرفی تا سرمایه خانوار

فروشگاه‌ها مراجعه‌کننده دارند اما تعداد خریداران واقعی نسبت به سال‌های گذشته کاهش یافته است. بسیاری تنها قیمت می‌پرسند، مدل‌ها را مقایسه می‌کنند و خرید را به زمان دیگری موکول می‌کنند؛ زمانی که معمولاً هرگز فرا نمی‌رسد.

بازار تعمیرات؛ برنده پنهان رکود فروش

یکی از پیامدهای کاهش قدرت خرید، رونق بازار خدمات پس از فروش و تعمیرات است؛ بازاری که شاید کمتر مورد توجه قرار گرفته اما امروز سهم قابل توجهی از گردش مالی صنعت سرمایش را به خود اختصاص داده است.

تعمیرکاران سیستم‌های سرمایشی می‌گویند حجم مراجعات برای تعمیر کولرهای قدیمی نسبت به سال‌های گذشته افزایش یافته است. بسیاری از دستگاه‌هایی که در گذشته به دلیل استهلاک بالا از چرخه

در اقتصادهای با ثبات، کولر یک کالای بادوام محسوب می‌شود؛ محصولی که خانوار هنگام نیاز آن را خریداری کرده و سال‌ها از آن استفاده می‌کند. اما در اقتصادهای تورمی، همین کالا نیز به تدریج ویژگی سرمایه‌ای پیدا می‌کند. امروز بسیاری از خانواده‌ها هنگام خرید کولر، بیش از آنکه به امکانات فنی، میزان مصرف انرژی یا فناوری محصول توجه کنند، تنها یک سؤال در ذهن دارند؛ آیا اصلاً توان خرید آن را دارند؟ این تغییر نگاه، نشانه‌ای از تغییر رفتار اقتصادی جامعه است. خانوارها دیگر خرید لوازم سرمایشی را بر اساس نیاز انجام نمی‌دهند، بلکه درآمد ماهانه، اقساط، هزینه اجاره مسکن، شهریه مدارس، درمان و ده‌ها هزینه دیگر، اولویت‌بندی جدیدی را به آنها تحمیل کرده است. همین مسئله باعث شده است بازار سیستم‌های سرمایشی برخلاف انتظار، حتی در اوج تابستان نیز رونق سال‌های گذشته را تجربه نکند.

خاموشی‌ها؛ بحرانی که از کارخانه تا خانه ادامه دارد

کم‌مصرف را نیز افزایش داده است. مصرف‌کنندگان بیش از گذشته به برچسب انرژی، میزان مصرف برق و راندمان دستگاه‌ها توجه می‌کنند؛ زیرا هزینه برق به یکی از دغدغه‌های جدی خانوارها تبدیل شده است.

مصرف انرژی؛ حلقه گمشده سیاست‌گذاری

یکی از چالش‌های مهم بازار سیستم‌های سرمایشی، نبود یک برنامه جامع برای نوسازی تجهیزات فرسوده است. در بسیاری از کشورها، دولت‌ها با ارائه تسهیلات، وام‌های کم‌بهره یا طرح‌های جایگزینی، خانوارها را به خرید تجهیزات کم‌مصرف تشویق می‌کنند. نتیجه این سیاست، کاهش مصرف برق، افزایش راندمان شبکه و کاهش هزینه‌های

فناوری؛ فرصتی که نباید از دست برود

در تحقیق و توسعه، انتقال فناوری و افزایش بهره‌وری نیاز دارد. بدون چنین سرمایه‌گذاری‌هایی، فاصله فناوری میان بازار ایران و بازارهای پیشرفته به مرور بیشتر خواهد شد؛ فاصله‌ای که در نهایت هم به تولیدکننده و هم به مصرف‌کننده آسیب می‌زند.

تابستان‌های گرم‌تر، بازار متفاوت‌تر

تغییرات اقلیمی نیز آینده بازار تهویه مطبوع را تحت تأثیر قرار داده است. افزایش میانگین دمای هوا، طولانی‌تر شدن فصل گرما و وقوع موج‌های شدید حرارتی باعث شده است سیستم‌های

افت محسوس تقاضای خرید کولر در بازار

گفت: واقعیت این است که شرایط اقتصادی مردم مناسب نیست و بسیاری از خانواده‌ها دیگر توان خرید کولر جدید را ندارند. به همین دلیل، تقاضا در بازار به‌طور محسوسی کاهش یافته است. وی ادامه داد: بسیاری از مردم به جای خرید کولر جدید، ترجیح می‌دهند کولر قدیمی خود را تعمیر کنند یا به سراغ گزینه‌های ارزان‌تر مانند پنکه یا پنکه‌های مه‌پاش بروند.

تغییر الگوی مصرف خانوارها

بستانیچی خاطرنشان کرد: البته استفاده از تجهیزات کم‌مصرف‌تر از منظر کاهش مصرف برق اتفاق مثبتی است، اما اینکه مردم به دلیل مشکلات اقتصادی ناچار به انتخاب این گزینه‌ها شوند، جای تأسف دارد.

وی افزود: در برخی موارد نیز مصرف‌کنندگان به دلیل محدودیت مالی، به جای خرید کولر با ظرفیت مورد نیاز، مدل‌هایی با ظرفیت پایین‌تر خریداری می‌کنند که این موضوع می‌تواند بر کیفیت سرمایش تأثیر منفی بگذارد.

قاچاق همچنان سهم بزرگی از بازار دارد

رئیس هیئت‌مدیره انجمن تولیدکنندگان سیستم‌های تهویه مطبوع ایران درباره وضعیت برندهای موجود در بازار نیز گفت: این تصور که امروز مردم فقط محصولات داخلی خریداری می‌کنند، درست نیست. همچنان حجم قابل

مصرف خارج می‌شدند، اکنون بارها تعمیر می‌شوند تا چند فصل دیگر نیز مورد استفاده قرار گیرند.

این روند اگرچه از منظر کاهش هزینه خانوار قابل درک است، اما پیامدهای دیگری نیز به همراه دارد. کولرهای قدیمی معمولاً مصرف برق بیشتری دارند، راندمان پایین‌تری ارائه می‌کنند و هزینه نگهداری آنها به مرور افزایش می‌یابد. در نتیجه، خانوار اگرچه در زمان خرید صرفه‌جویی می‌کند، اما ممکن است در بلندمدت هزینه بیشتری بابت مصرف انرژی و تعمیرات بپردازد.

از سوی دیگر، افزایش عمر تجهیزات فرسوده به معنای کاهش سرعت نوسازی ناوگان سرمایشی کشور است؛ موضوعی که مستقیماً بر مصرف برق در روزهای اوج بار تابستان تأثیر می‌گذارد و فشار بیشتری بر شبکه برق وارد می‌کند.

بلندمدت است. اما در ایران هنوز چنین برنامه‌ای به شکل گسترده اجرا نشده است. در نتیجه، میلیون‌ها دستگاه قدیمی همچنان در منازل، ادارات و واحدهای تجاری مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ تجهیزاتی که نه‌تنها برق بیشتری مصرف می‌کنند، بلکه فشار مضاعفی بر شبکه برق کشور وارد می‌کنند.

کارشناسان حوزه انرژی معتقدند اگر سیاست‌های تشویقی برای جایگزینی تجهیزات فرسوده اجرا شود، بخشی از بحران ناترازی برق نیز قابل مدیریت خواهد بود؛ زیرا کاهش مصرف هر دستگاه، در مقیاس ملی به صرفه‌جویی قابل توجهی منجر می‌شود.

یکی از عوامل تعیین‌کننده در انتخاب سیستم‌های سرمایشی، کیفیت خدمات پس از فروش است. خریداران امروز تنها به قیمت اولیه محصول توجه نمی‌کنند، بلکه دسترسی به قطعات یدکی، سرعت تعمیر، مدت زمان گارانتی و کیفیت پاسخگویی شرکت‌ها نیز در تصمیم‌گیری آنها نقش مهمی دارد.

کارشناسان معتقدند رقابت آینده بازار بیش از آنکه بر سر قیمت باشد، بر سر کیفیت خدمات خواهد بود. شرکتی که بتواند شبکه خدمات گسترده‌تر، تأمین قطعات مطمئن‌تر و پاسخگویی سریع‌تری داشته باشد، شانس بیشتری برای حفظ مشتریان خواهد داشت.

از سوی دیگر، افزایش سهم خدمات پس از فروش می‌تواند به ایجاد اشتغال پایدار در بخش تعمیرات، نگهداری و سرویس تجهیزات نیز منجر شود؛ بخشی که در سال‌های اخیر به دلیل افزایش عمر لوازم خانگی، اهمیت بیشتری پیدا کرده است.

مصرف‌کننده‌ای که محتاط‌تر از همیشه خرید می‌کند

رفتار خریداران در سال‌های اخیر تغییر محسوسی داشته است. اگر در گذشته انتخاب میان چند برند یا چند مدل مختلف مهم‌ترین دغدغه مشتری بود، امروز نخستین سؤال، میزان بودجه‌ای است که برای خرید در اختیار دارد. خانوارها پیش از خرید، زمان بیشتری را صرف مقایسه قیمت‌ها، بررسی شرایط فروش اقساطی، مطالعه نظرات سایر خریداران و ارزیابی هزینه‌های جانبی مانند نصب و مصرف برق می‌کنند. این تغییر رفتار نشان می‌دهد تصمیم‌گیری برای خرید یک وسیله سرمایشی، دیگر یک انتخاب ساده نیست، بلکه به فرآیندی همراه با محاسبات اقتصادی تبدیل شده است.

در چنین شرایطی، تولیدکنندگان نیز ناچار خواهند بود علاوه بر رقابت بر سر کیفیت، راهکارهای تازه‌ای مانند فروش اقساطی، ارائه بسته‌های خدماتی، افزایش مدت گارانتی و طرح‌های تشویقی را برای حفظ سهم بازار خود در نظر بگیرند.

آینده بازار؛ میان امید و ابهام

بررسی روندهای موجود نشان می‌دهد بازار سیستم‌های تهویه مطبوع در سال‌های آینده همچنان یکی از بازارهای مهم صنعت لوازم خانگی خواهد بود. افزایش دمای هوا، توسعه شهرنشینی، ساخت‌وساز واحدهای مسکونی و نیاز روزافزون به تجهیزات سرمایشی، ظرفیت رشد این صنعت را حفظ کرده است. اما تحقق این ظرفیت، نیازمند فراهم شدن پیش‌شرط‌هایی است که مهم‌ترین آنها، افزایش قدرت خرید خانوارها، ثبات اقتصادی، بهبود فضای کسب‌وکار و حمایت از سرمایه‌گذاری در تولید است.

در غیر این صورت، بازار همچنان با همان تناقض امروز روبه‌رو خواهد بود؛ بازاری که نیاز واقعی در آن وجود دارد، اما بخش بزرگی از تقاضا به دلیل محدودیت‌های اقتصادی، هرگز به خرید واقعی تبدیل نمی‌شود.

سهم اصلی آن در اختیار تولیدکنندگان داخلی باشد. برآورد ما نشان می‌دهد حدود ۳۰ درصد بازار در اختیار تولید داخل است، نزدیک به ۳۵ درصد را کالاهای قاچاق تشکیل می‌دهند و حدود ۳۰ تا ۳۵ درصد دیگر نیز از طریق واردات و همکاری شرکت‌های واسطه با برندهای خارجی، به‌ویژه شرکت‌های چینی، تأمین می‌شود. وی در پایان تأکید کرد: برای ساماندهی بازار، علاوه بر حمایت از تولیدکنندگان داخلی، باید با ورود کالاهای قاچاق نیز به‌صورت جدی برخورد شود؛ زیرا ادامه این روند هم به تولید داخلی آسیب می‌زند و هم حقوق مصرف‌کنندگان را تهدید می‌کند.

سخن پایانی

بازار تهویه مطبوع امروز تنها روایتگر افزایش یا کاهش فروش کولر نیست؛ بلکه آیینه‌ای از وضعیت اقتصاد خانوار، تولید ملی و الگوی مصرف انرژی در کشور به شمار می‌رود. تغییر رفتار خریداران، افزایش عمر تجهیزات، رونق بازار تعمیرات، رشد هزینه‌های تولید و دغدغه‌های مربوط به مصرف برق، همگی نشان می‌دهد این صنعت در نقطه‌ای حساس قرار گرفته است.

اگرچه تولیدکنندگان همچنان برای حفظ ظرفیت تولید و پاسخگویی به نیاز بازار تلاش می‌کنند، اما آینده این صنعت بیش از هر زمان دیگری به تصمیم‌های کلان اقتصادی و صنعتی گره خورده است. ایجاد ثبات در بازار، حمایت از تولید، نوسازی تجهیزات فرسوده، توسعه فناوری‌های کم‌مصرف و افزایش قدرت خرید خانوارها، می‌تواند مسیر این صنعت را از رکود به سمت رونق تغییر دهد.